Република Србија
АПЕЛАЦИОНИ
СУД У БЕОГРАДУ
Гж 1863/24
3.4.2024. године
Б е о г р а д

У ИМЕ НАРОДА

АПЕЛАЦИОНИ СУД У БЕОГРАДУ, у већу састављеном од судије Сање Агатоновић, председника већа и судија Весне Секулић и Данице Косовац, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Иванка Драговић, адвокат из Београда, Витановчка 40, против тужене Републике Србије – Министарство правде, коју заступа Државно правобранилаштво, са седиштем у Београду, Косовска 31, ради накнаде нематеријалне штете, одлучујући о жалби тужене изјављеној против пресуде Првог основног суда у Београду П 13905/22 од 5.12.2023. године, у седници већа одржаној дана 3.4.2024. године, донео је

П Р Е С У Д У

ОДБИЈА СЕ као неоснована жалба тужене и **ПОТВРЂУЈЕ** пресуда Првог основног суда у Београду П 13905/22 од 5.12.2023. године.

ОДБИЈА СЕ као неоснован захтев тужене за накнаду трошкова другостепеног поступка.

О б р а з л о ж е њ е

Пресудом Првог основног суда у Београду П 13905/22 од 5.12.2023. године, првим ставом изреке, усвојен је тужбени захтев, па је обавезана тужена да тужиоцу на име накнаде нематеријалне штете за рехабилитационо обештећења исплати износ од 1.250.000,00 динара са законском затезном каматом почев од дана пресуђења 5.12.2023. године, па до исплате. Другим ставом изреке, обавезана је тужена да тужиоцу накнади трошкове парничног поступка у износу од 169.350,00 динара са законском затезном каматом од извршности до исплате.

Благовремено изјављеном жалбом тужена је побијала првостепену пресуду из свих разлога прописаних чланом 373 став 1 Закона о парничном поступку (“Службени гласник РС”, бр. 72/11...18/20). Трошкове другостепеног поступка опредељено је тражила.

Испитујући правилност побијане пресуде, сагласно овлашћењима предвиђеним чланом 386 Закона о парничном поступку, Апелациони суд је оценио да жалба тужене

није основана.

У првостепеном поступку нису учињене битне повреде одредаба парничног поступка из члана 374 став 2 тачка 1, 2, 3, 5, 7 и 9 Закона о парничном поступку, на које Апелациони суд пази по службеној дужности, а изрека првостепене пресуде је јасна и у њеном образложењу су дати потпуни разлози о битним чињеницама, који су сагласни са изведеним доказима тако да се она жалбом неосновано побија и указивањем на битне повреде одредаба парничног поступка из члана 374 став 2 тачка 12 Закона о парничном поступку.

Према утврђеном чињеничном стању и стању у списима, сада покојни ББ - отац тужиоца осуђен је пресудом Војног суда у Београду број 263/52 од 14.3.1952. године и био је лишен слободе из политичких и идеолошких разлога у периоду од 26.10.1951. године до 3.12.1953. године. Тужилац је рођен дана 29.10.1951. године. Према решењу Вишег суда у Београду Рех 258/16 од 25.2.2022. године, правноснажним дана 12.4.2022. године, усвојен је захтев тужиоца за рехабилитацију покојног ББ, преминулог дана 11.10.2002. године, па је утврђено да је пресуда Војног суда у Београду број 263/52 од 14.3.1952. године ништава и да се сада покојни ББ, као рехабилитовано лице сматра неосуђиваним.

Према предлогу споразума о рехабилитационом обештећењу Министарства правде Републике Србије од 4.7.2022. године, тужиоцу је по основу рехабилитационог обештећења - накнаде нематеријалне штете за душевне болове које је претрпео због неоснованог лишења слободе свог сада покојног оца ББ понуђена исплата износа од 50.880,00 динара, а до закључења споразума није дошло.

Према исказу тужиоца, саслушаног у својству парничне странке, његов отац је ухапшен дана 26.10.1951. године, у 23.години живота и провео је у затвору више од две године. Тужилац је рођен након три дана од хапшења оца и у периоду док је његов отац био ухапшен живео је са мајком, која није била запослена и са ујаком и ујаковом супругом у стану од 47 м2 у ... улици у ... У том периоду издржавали су се од помоћи ујака, као и баке која је једном годишње слала пакете из села, а то је истом познато из приче његове мајке. Након што је изашао из затвора, отац тужиоца је тешко нашао посао, а запослио се у предузећу "..." – садашњи "...", као возач радника за изградњу далековода по Србији, тако да је стално био на терену, а код куће само у време годишњег одмора. Тужилац је похађао ОШ "...", ученици нису знали да је његов отац био у затвору, а не зна да ли су наставници знали, а у периоду нижих разреда имао је ноћна мокрења. Завршио је средњу школу "..." и после одслужења војног рока преко очевих контаката се запослио у предузећу "..." на радном месту ..., а након 15 месеци рада напустио је предузеће, јер није премештен на друго радно место, па се запослио у "...", као стројар.

Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања и стања у списима првостепени суд је у складу са члановима 21 став 2 и 26 став 4 Закона о рехабилитацији и чланом 200 Закона о облигационим односима оценио да тужилац као син рехабилитованог лица има право на накнаду нематеријалне штете за претрпљене душевне болове, јер је у периоду када је отац био лишен слободе растао без старања једног од родитеља. Висину накнаде нематеријалне штете првостепени суд је одмерио применом

критеријума из члана 200 став 2 Закона о облигационим односима и оценом свих околности конкретног случаја, имајући у виду да накнада нематеријалне штете представља сатисфакцију, а не материјално обогаћење. Првостепени суд је имао у виду да је тужилац прве две године живота растао без оца у породици, да је цела породица живела јако тешко, у малом влажном стану са ујаком тужиоца, да је тужилац био означен као дете државног непријатеља и никад није добио плаву капу са пионирском значком, да је носио ствари које је његова мајка добијала од других ђака из школе, те је у складу са чланом 232 Закона о парничном поступку, по слободној оцени закључио да тужиоцу припада правична новчана накнада нематеријалне штете за претрпљене душевне болове на име рехабилитационог обештећења због лишења слободе њеног сада покојног оца ББ у износу од 1.250.000,00 динара, па је усвојио тужбени захтев са припадајућом затезном каматом у складу са чланом 277 Закона о облигационим односима од дана пресуђења, када је утврђена висина наканаде штете, па до исплате.

По оцени Апелационог суда првостепени суд је на правилно и потпуно утврђеном чињеничном стању правилно применио материјално право дајући за своју одлуку довољне и јасне разлоге које у целости прихвата Апелациони суд и сходно члану 396 став 2 Закона о парничном поступку на исте упућује.

Одредбом члана 7 тачка 5 Закона о рехабилитацији (“Службени гласник РС”, бр. 92/11) прописано је да деца лица из члана 1 став 1 закона (а то су лица која су из политичких, националних или идеолошких разлога лишене живота, слободе или других права до дана ступања на снагу овог закона) могу подигнути захтев за рехабилитацију ако су за време трајања повреде права и слободе родитеља, рођена у установима за извршење санција односно која су у тим установама са њима провела део времена или су за то време расла без родитељског старања једног, другог или оба родитеља. На основу одредбе члана 21 став 1 истог закона, лице из члана 7 тачка 5 овог закона има право на рехабилитационо обештећење у складу са одредбом члана 26 став 3 овог закона. Одредбом члана 26 став 3 истог закона прописано је да рехабилитовано лице и лице из члана 7 тачка 5 овог закона има право на накнаду нематеријалне штете за душевне болове због лишења слободе, у складу са законом којим се уређују облигациони односи.

Правична новчана накнада нематеријалне штете за душевне болове због неоснованог лишења слободе родитеља представља накнаду како за бол изазван самим сазнањем за неосновано лишење слободе, тако и за све касније душевне болове као последице тога и обухвата јединствен вид накнаде нематеријалне штете.

Тужилац је за време док се његов сада покојни отац налазио у заточеништву живео без очевог родитељског старања. Правноснажном судском одлуком његов отац је рехабилитован, због чега је правилно првостепени суд закључио да тужилац у смислу цитираних законских одредби има право на накнаду нематеријалне штете коју није остварио пред Комисијом за рехабилитационо обештећење Министарства правде Републике Србије. Висина накнаде одређена је правилном применом члана 200 Закона о облигационим односима. Новчана накнада нематеријалне штете нема карактер репарације, већ сатисфакције, јер се нематеријална штета не може надокнадити. Ценећи све околности конкретног случаја првостепени суд је правилном применом цитираних законских одредби одмерио висину правичне новчане накнаде

нематеријалне штете коју је тужилац претрпео, јер је у прве две године свог детињства живео без очевог родитељског старања што је обележио цео његов живот и оставило трајне последице.

Имајући у виду наведено, неосновано се жалбом указује на погрешну примену материјалног права при одлучивању о износу новчане накнаде, јер би нижи износ био у супротности са чланом 200 став 2 Закона о облигационим односима и не би се постигао циљ новчане накнаде и тужиоцу пружила сатисфакција.

Одређивање накнаде нематеријалне штете за душевне болове због неоснованог лишења слободе је индивидуалано и зависи од околности сваког конкретног случаја.

Законом о рехабилитацији посебно су предвиђена права рехабилитованих лица и права других лица. Реч је о посебном закону у односу на Закон о облигационим односима у погледу регулисања права на обештећење за материјалну и нематеријалну штету (рехабилитационо обештећење), којим је прописан круг лица која имају одређено право по том основу и обим права.

Правилном применом чланова 153, 154 и 163 Закона о парничном поступку првостепени суд је одлучио о трошковима парничног поступка, чију висину је определио сагласно одредабама Адвокатске тарифе и Таксене тарифе важећем на дан пресуђења.

Приликом доношења одлуке Апелациони суд је ценио и остале жалбене наводе, али их посебно не образлаже, јер су без утицаја на могућност другачијег пресуђења.

На основу изложеног применом члана 390 у вези са чланом 387 став 1 тачка 2 и члана 401 тачка 2 Закона о парничном поступку одлучено је као у првом ставу изреке.

Како тужена није успела у жалбеном поступку, њен захтев за накнаду трошкова другостепеног поступка одбијен је као неоснован применом члана 165 став 1 Закона о парничном поступку у вези са чланом 153 истог закона, одлуком садржаном у другом ставу изреке.

Председник већа-судија
Сања Агатоновић, с.р.

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Јасмина Ђокић